

İçimizdeki adavete adavet edelim

Selman Bey: “Mü’minler arası bazen nükseden adavet, gerçek muhabbetin tesisini önlüyor. Adavetten kurtulmanın yolları var mıdır? Mü’minlerin hata ve kusurları, hatta kötülükleri karşısında uhuvvetimizi bozmadan nasıl bir davranış sergilemeliyiz?”

Mü’min önce kendini kınar ve mü’min kardeşini kınamaktan kendini alıkoyarsa, önemli bir adavet kapısını kapatmış olur. Şüphesiz nefsin kendisini kınayıp, başkasını serbest bırakması kolay bir reçete değildir. Nefsimize bunu kabul ettirmek her zaman pek kolay da olmayabilir. Çünkü onun tabiatında takdir edilmek, ilgi çekmek, hatasız bilinmek, kusursuz görünmek, övülmek, üste çıkmak, büyüklenmek, vb. gibi zayıf noktalar vardır. Şeytanın sevdiği noktalardır bunlar. Hatta şeytan kendisi de bu noktalarda zayıftır; bu zaafiyetine yenik düşmüştür de, secde emrine onun için isyan etmiştir. Şimdi de bizimle uğraşiyor. Zayıf noktalarımızın birinden veya bir kaçından her gün giriyor ve bizi her zaman yenik düşürmeye çalışıyor. Bu açıdan aslında hepimizin birbirimize hep hayır duâya ihtiyacımız var.

Bir kardeşimizde bir eksiklik görmeyelim; hemen —kendi içimizde de olsa— kendimizi kâmil ve eksiksiz, onu nakıs ve kusurlu ilân ederiz. Ama nefsin bu aşağılık duygusu karşısında kalbimizde azıcık feraset varsa, kalbimiz nefsimizi dinlemez, bu halden Allah’a sığınır, tövbe eder, istiğfar eder. Esas olan da bunu sağlamak ve kalbe bu sâlih ameli işletmektir. Çünkü kalbin her Allah’a ilticası a’lây-ı illiyîn’e doğru, Allah katında yükseklere doğru bir basamaktır, her istiğfarı bir yükseliştir. Neticede aslında kalp basiretli olursa, nefsin her hâli Allah’ın izniyle kendi lehine dönebilmektedir.

Bediüzzaman’a göre eğer adavet edeceksek, içimizdeki adavete adavet etmeliyiz. İçimizdeki—şeytanın durmadan ektiği—adavet tohumlarını daha çimlenmeden kurutmalıyız. Ölünceye kadar savaşımız budur bizim. Çünkü adavet en başta kendimize cinayettir. Adavetin bir de haset kolu var ki, biri atom bombası ise diğeri hidrojen bombası gibi kalp ocağımıza düşer ve orada faydalı ne varsa yakar, bitirir.

Haset ettiğimiz kişiye ise zararı ya hiç yoktur, ya çok azdır. En azından hasetle bize gelen zarar, haset ettiğimiz kişiye asla gelmez.

“Mü’minler ancak kardeşirler; kardeşlerinizin arasını ıslâh ediniz.”¹, “Kötülüğe iyiliğin en güzeliyle karşılık ver. Bir de bakarsın ki, aranızda düşmanlık bulunan kimse candan bir dost oluvermiştir.”² ve “Onlar bollukta ve darlıkta bağışta bulunurlar, öfkelerini yutarlar ve insanların kusurlarını affederler. Allah iyilik yapanları sever”³ âyetlerini uhuvvet ana başlığı altında tefsir eden Said Nursî Hazretleri, mü’minin mü’mine üç günden fazla küsmesini yasaklayan hadîse de atıfta bulunarak, mü’mine hatâlarından, kusurlarından ve kötülüklerinden dolayı kesinlikle adavet duyulmaması gerektiğini, bilâkis acınması ve affedilmesi gerektiğini kaydeder.

Üstad Bedüzzaman Hazretlerine göre, mü’minden gördüğümüz bir kötü muamelede hemen mü’mine küsmek ve yüklenmek haksızlık olur. Zira bu tür muamelede, başka pay sahipleri de vardır. Meselâ, bu fenalığın dörtte biri kadere aittir. Yani sana gelen fenalıkta kaderin bir hissesi vardır. Bu hisseyi bir ayırmalıyız. Kaderin hissesinden dolayı mü’mine adavet etmemeliyiz; en azından kaderin hissesini çıkararak, mü’mine duyacağımız adaveti dörtte üçe indirmeliyiz.

Sonra bu fenalıkta nefis ve şeytanın da bir payı vardır. Fenalık sahibi mü’min, nihayet nefis ve şeytanına mağlûp olmuştur. Bu durumda ise, mü’mine adavet edilmemeli, bilâkis acınmalıdır. Çünkü bize gelen cüz’î fenaliğe bedel; o mü’min nefis ve şeytana mağlûbiyet gibi zaten acı ve vahim bir zillete kurban olmuştur. Bu pay da çıkarılırsa, mü’mine duyacağımız adavet yarıya inmiş olur.

Sonra o fenalıkta bir pay da bizim kendi nefsimize vermek lâzımdır. Yani o fenalığın, mü’min kardeşimizin eliyle bizim üzerimize gelmesinde, biz de sorumluluk sahibiyizdir. Bizim de kusurlarımız söz konusu olmuştur. Meselâ kendimizi koruyabilecek inkânlarımız varken, belâyı üstümüze tahrik etmişizdir. Veya belâdan korunmamışız, gerekli tedbirleri almamışız, âdeta belâyı dâvet etmişizdir. Bu durumda, bu pay da çıkarılmalı ve mü’mine duyacağımız adavet dörtte bire indirilmelidir.

Fenalığın sadece son dörtte bir payının hasma, yani düşman saydığımız kimseye, yani kötülük gördüğümüz mü’mine verilmesi gerektiğini beyan eden Üstad Bedüzzaman Hazretleri, böyle dörtte birlik pay sahibi birisine de adavet duyulmasını hem haksızlık, hem de insafsızlık telâkki eder. Çünkü bu durumda da Cenâb-ı Hak öfkeleri yutmayı ve affetmeyi tavsiye etmiştir. Yani dörtte birlik pay sahibi olan hasmımız, Allah’ın emriyle, muhakkak affedilmelidir.

Üstelik hasım bildiğimiz kişiyi, yani kötülük gördüğümüz mü'mini mağlûp edecek en selâmetli; zulme ve zarara uğramaktan da en çabuk kurtulma yo-lunun kin, nefret ve adavet yerine affetmek, bağışlamak ve âlicenaplıkla mukabele etmek olduğu açıktır.4

Netice itibariyle garazsız, bedelsiz, kayıtsız, şartsız ve mutlak uhuvvet için nefsimizi ikna etmek yine bize düşmektedir.

DİPNOTLAR:

1. Hucûrât Sûresi, 49/10,
2. Fussilet Sûresi, 41/34,
3. Âl-i İmrân Sûresi, 3/134,
4. Mektûbât, S. 253-256.